

רכח הלכות ראש השנה תקצורתקצו

בקביעת החודש ואנו יודעין שהראשון קודש והשני חול ונמצא תוקע תקיעות שאינם צריכים לו ביום טוב אלא בחול י.

ואין צריך לומר שאין להוציא את השופר לרשות הרבים לתקוע תקיעה שאינו צריך לו היום שהרי הוא מוציא מרשות לרשות שלא לצורך יו"ט י.

אבל מותר לומר לקמן שיתקע כדי שיתלמד בין שהגיע לחינוך בין שלא הגיע לחינוך יו ומותר לו לתקוע כל היום יו אפילו לאחר שישמע התקיעות כבית הכנסת לפי שמצוה על הגדולים ללמד את הקטנים י ולחנכם במצות י:

תקצו אם מותר להתענות בראש השנה וכו' מ' סעיפים:

א יש אומרים שמצוה להתענות בראש השנה ובשבת תשובה כמו בכל עשרת ימי תשובה ואין הלכה כדבריהם אלא אסור להתענות בראש השנה ושבת תשובה כב' כמו שאסור בשאר שבת ויו"ט י ואפילו ראה הלום רע וספק לו אם הוא מהחלומות שמתענין עליהם בשבת לא יתענה י ומצוה לאכול ולשתות ולשמוח בראש השנה כמ"ש בס' תקפ"א י אמנם לא יאכלו כל שבעים למען לא יקילו ראשם ותרדו יראת ה' על פניהם: **ב** יש מקומות שקבלה בידם שכל מי שרגיל להתענות בראש השנה ומשנה רגילותו ואינו מתענה אינו משלים שנתו ומכל מקום מי שאינו ירא לעפשו אין צריך להתענות כל ימיו י רק צריך התרה כאשר נדר י:

ג המתענה בראש השנה צריך ללמוד כל היום או לומר תחינות י שהרי כל יו"ט צריך לחלל חציו לה' והציו לכם י כדי לקיים שני פסוקים שבאחד כתוב לה' י ובאחד כתוב לכם י וזה שהוא מתענה ואינו מקיים המקרא שנאמר בו לכם צריך לעשות כולו לה' יו כדי לקיים המקרא שנאמר בו לה' ולא נאמר בו לכם ומשמע שכל היום יהיה לה' לבדו: **ד** המתענה בראש השנה או בשאר יו"ט אסור לו לבשל או לעשות שאר מלאכות אוכל נפש לצורך אחרים יו כמ"ש בס' תקפ"ז י עיין שם המעם:

ה יש אומרים י שקבלה בידם שהמתענה פעם אחת בראש השנה תענית חלום אם היה

יג מ"א שם.
יד מ"א שם, בשם הראב"ן (קעו, ג) ד"ה הכל.
טו דמב"ם פ"ב ה"ו ומ"מ שם, רמ"א שם, ולענין שבת, ראה לעיל מ' תקפ"ח י.
טז דמ"א שם.
יז ראה הל' ת"ת לארדה י פ"א ה"ח (אף שאינו בנו). לעיל מ' קפו סוף סק"ג. וראה מ' שגנ ס"ב.
יח ביאר הרא"ם לסמ"ג הל' שופר (ג, ג). מ"א סק"ג.

סימן תקצו
א מקצת הגאונים. הובא ברא"ש פ"ד ס' יד (ג, ג).
הנהגות מייסודות פ"א אות א. מור. תרומת הדשן ס' רעה רמ"א ס"ג בשם יש אומרים.
ב רמ"ש שם, והנהגות מייסודות שם, ומדרכי רבנו תשה, בשם רב האי גאון וכתב גאונים. שור ושו"ע מ"א. וראה לקמן ס"ו.
ג כדלעיל מ' רמב ק"א סק"א, וס' רפח ס' (מן התורה).
ד כהנ"ל תכ"ב בשם רבותיו. מ"א סק"ד.
ה רא"ש שם ומדרכי שם וזכר בשם הגאונים, ע"פ תמימה ה', ריב, וע"פ הדרוש והגובא במור מוס' תקפ"א. וראה

הלכות ראש השנה תקצו-תקצח רכמ

ביום ראשון של ראש השנה¹⁰ צריך להתענות שני הימים של ראש השנה כל ימיו ואפילו כשחל בשבת¹¹ הואיל והראו לו סימן רע פעם אחת¹² בהתחלת ראש השנה בלילה הראשון רמזו לו שתעניתו חביב לפני הקב"ה בראש השנה¹³ לפיכך יעשה רצונו ויתענה כל שני ימים של ראש השנה שהן כיום אחד ארוך¹⁴ כמ"ש בס"י ת"ד¹⁵ אבל אסור להתענות בלילות של ראש השנה כמו בשאר יו"ט שאף בחלומו לא רמזו לו אלא להתענות ביום¹⁶ בדרך כל תענית חלום שאין מתענין אלא ביום:

ז ואם הראו לו החלום ביום שני של ראש השנה יתענה כל ימיו יום שני בלבד ולא יום ראשון¹⁷ ומכל מקום מי שאינו ירא לנפשו אינו צריך לחוש לקבלה זו ואינו צריך להתענות כל ימיו כלל לא ביום ראשון ולא ביום שני אף שהיה החלום ביום ראשון¹⁸:

ז המתענה בראש השנה תענית חלום אינו צריך לישיב בחול תענית על תעניתו כמו המתענה בשבתות ובימים טובים וכמ"ש בס"י רפ"ח¹⁹ שהרי יש אומרים שמצוה להתענות בראש השנה²⁰ ואע"פ שאין הלכה בן מכל מקום כדאי הם לסמוך עליהם לענין שלא יהיוק תענית זו לעבירה שיצטרך להתענות בחול בשביל כך²¹:

ח אע"פ שמי שקיבל עליו להתענות בשבת או ביו"ט אין קבלתו כלום ומותר לאכול בלא התרה כמ"ש בסמ"ק תק"ע²² מכל מקום מי שקיבל עליו להתענות בראש השנה אף על פי שלא הוציא בלשון נדר²³ אלא בלשון קבלת תענית בעלמא²⁴ שאמר הרי עלי להתענות בראש השנה צריך התרה מאחד ריש אומרים²⁵ מצוה להתענות אין זה כמקבל עליו לעבור עבירה שאין קבלתו כלום.

ט והנהוג להתענות בראש השנה לא יאמרו ענינו כמו שאין אומרים ענינו ביום הכיפורים²⁶ מפני שהן ימי דין²⁷ ואין שייך לומר ביום צום תעניתו²⁸:

תקצח דין צו"צ* בראש השנה ובו סעיף אחר:

א אע"פ ששאר יו"ט שחל בשבת אין אומרים צדקתך במנחה²⁹ אבל בראש השנה שחל בשבת אומרים³⁰ לפי שהוא יום דין וראוי לומר צדוק הדין ביום דין³¹ וכך נוהגין בספרד³² אבל יש אומרים שאף בראש השנה שחל בשבת אין אומרים אותו מפני שכתוב

לב קונם אכילת יום פלוני עלי (פרישה ס"ה תקע אות ב. וראה גם לעיל סי' תפת שם).
לג ח"א שם.
לד ב"י ד"ח כתב הבלמו. מ"א שם. ובדלעיל ס"א.
לה הגהות מנהגים (סריטא) אות קלב. בשם רבי יהודה החסיד. וח"א ס"ג.
לו הגהות מנהגים שם. דריש משה ס"ק ב. מ"א ס"ה.
לז לבוש סוף ס"א. ח"א שם.

סימן תקצח

א שלושת הפמקים שאומרים במנחה בשבת: צדקתך; תצדקתך; צדקתך.
ב בדלעיל סי' רנב ס"ז.
ג מור בשם רב עמרם. כל בו סי' סד (א) בשם רב האי. שו"ע ס"א.
ד מור. מ"ז סק"א.
ה ב"י סוף הסמ"ק.
ו ר"ן (א) (א) ד"ה גמרא בשם נאונים. מנהגים (סריטא) מנחגי ר"ה (ע. ק). וח"א ס"א.

יט תרומת הדשן סי' רנח בשם הרב של אהר הגדולים. שו"ע שם.
כ תרומת הדשן. שם. לבוש ס"ב.
כא האגור שם.
כב תרומת הדשן שם. לבוש שם.
כג לבוש שם.
כד סעיף ג.
כה ח"א סק"ג.
כו תרומת הדשן שם. שו"ע שם.
כז מ"א סק"ה.
כח סעיף ג.
כט תרומת הדשן שם. וח"א ס"ג. ובדלעיל ס"א.
ל לבוש שם. וראה גם לעיל קפח ריש ס"י. שמועסם זה מי שמענה בבית המזון ולא הזכיר יעלה ויבוא אינו חרד לראש.
לא סימן זה בשער"ר לא הגיע לדינו, וראה שו"ע שם סני' א"ב. ואם קיבל בלשון נדר, ראה שם לעיל סי' תפת ס"ב סי' תקמ"ל.